

ALLIANCE NUMISMATIQUE EUROPÉENNE
EUROPEES GENOOTSCHAP
VOOR MUNT- EN PENNINGKUNDE

PUBLICATION MENSUELLE
FONDATEURS — STICHTERS

RENÉ DE MARTELAERE

ANTOINE VANDEN BRANDE

314, avenue Gitschotel, BORGERHOUT-ANVERS (Belgique) Tél.39.17.51

Fevrier 1959

— 2 —

Februari 1959

COMMON CURRENCIES OF THE AUSTRO
HUNGARIAN MONARCHY 1759-1918.

(Suite)

1790. SCHULDVERSCHREIBUNGEN VON HERZOGTUM STEYERMARK (Loan Obligation of the Duchy Styria).

<i>a. Obligation and coupons together :</i>				<i>b. Obligation only :</i>			
134	50 Gulden	9	R	136	50 Gulden	9	R
135	100 »	9	R	137	100 »	9	R
<i>c. Coupon only from Obligation of :</i>							
138	50 Gulden	—	10				
139	100 »	—	10				

1794.X.1. ÄRARISCHE ANTICIPATIONS OBLIGATION DES ERZHERZOGTUMS OBER-ÖSTERREICH (Treasury Anticipations Obligation of the Archduchy Upper Austria).

<i>a. Obligation and coupons together:</i>				<i>b. Obligation only :</i>			
140	50 Gulden	10	2 R	144	50 Gulden	10	2 R
141	100 »	10	2 R	145	100 »	10	2 R
142	200 »	10	2 R	146	200 »	10	2 R
143	500 »	10	3 R	147	500 »	10	3 R
<i>c. Coupon only from Obligation of :</i>							
148	50 Gulden	10	R				
149	100 »	10	R				
150	200 »	10	R				
151	500 »	10	2 R				

1794.X.1. ÄRARISCHE ANTICIPATIONS OBLIGATION DES HERZOGTUMS STEYERMARK (Treasury Anticipation Obligation of the Duchy Styria).

<i>a. Obligation and coupons together :</i>				<i>b. Obligation only :</i>			
152	50 Gulden	10	2 R	156	50 Gulden	10	2 R
153	100 »	10	2 R	157	100 »	10	2 R
154	500 »	10	3 R	158	500 »	10	3 R
155	1000 »	10	3 R	159	1000 »	10	3 R

c. Coupon only from Obligation of				
160	50 Gulden	10	R	
161	100 »	10	R	
162	500 »	10	R	
163	1000 »	10	R	

1794.X.1. ÄRARISCHE ANTICIPATIONS OBLIGATION DES HERZOGTUMS KÄRNTEN (Treasury Anticipation Obligation of the Duchy Carinthia).

a. Obligation and coupons together :				b. Obligation only :			
164	500 Gulden	10	2 R	165	500 Gulden	10	2 R
c. Coupon only from Obligation of :							
166	500 Gulden	10	R				

1796.VIII.1. WIENER STADT BANCO (City Bank of Vienna).

167	5 Gulden	9	10
168	10	9	10
169	25	9	R
170	50	9	R
171	100	9	2 R
172	500	9	3 R
173	1000	9	3 R

1800.I.1. WIENER STADT BANCO (City Bank of Vienna).

174	1 Gulden	8	8	178	25 Gulden	8	10
175	2 »	8	8	179	50 »	10	2 R
176	5 »	8	8	180	100 »	8	10
177	10 »	8	9	181	500 »	10	2 R
	182	1000 Gulden	10	2 R			

1801.III.5. ERZBISCHOFliche OBLIGATION VON SALZBURG (Archepiscopal Obligation of Salzburg).

a. Obligation and coupon together :				b. Obligation only :			
183	1200 Gulden	?	R	185	1200 Gulden	?	R
184	4500 »	?	R	186	4500 »	?	R
c. Coupon only from Obligation of :							
187	1200 Gulden	?	R				
188	4500 »	?	R				

1804.XI.1. KRIEGDARLEHENS-RÜCKZAHLUNGS COUPON (War Loan Repayment Coupon).

a. OBER-ÖSTERREICH (Upper-Austria) :				b. STEYERMARK (Styria) :			
189	2 Gulden	?	10	193	2 Gulden	?	10
190	4 »	?	10	194	40 »	?	10

191	8 Gulden	?	10	c. KÄRNTHEN (Carinthia)			
192	20 »	?	10	195	20 Gulden	?	10
1806.VI.1. WIENER STADT BANCO (City Bank of Vienna).							
196	5 Gulden	8	6	199	50 Gulden	8	9
197	10 »	8	7	200	100 »	8	9
198	25 »	8	9	201	500 »	8	R

1811.III.1. PRIVILEGIERTE VEREINIGTE EINLÖSUNGS- UND TILGUNGSDEPUTATION (Privileged and unified changing and paying deputation) EINLÖSUNGSSCHEIN (Changing bill).

202	1 Gulden	9	10	205	10 Gulden	9	10
203	2 »	9	10	206	20 »	9	10
204	5 »	9	10	207	100 »	9	R

1813.IV.16. PRIVILEGIERTE VEREINIGTE EINLÖSUNGS- UND TILGUNGSDEPUTATION (Privileged and unified changing and paying deputation) ANTICIPATIONSSCHEIN (Anticipation bill).

208	2 Gulden	9	9	210	10 Gulden	9	10
209	5 »	9	10	211	20 »	9	10

1815. KRIEGSDARLEHEN-RÜCKZAHLUNGSCOUPON DES HERZOGTUMS STEYERMARK (War loan repayment coupon of the Duchy of Styria).

212	4 Gulden	?	10	213	20 Gulden	?	R
-----	----------	---	----	-----	-----------	---	---

A SUIVRE

M. KUPA

EXPOSITION ART ET PHARMACIE à BRUXELLES.

Lors du Congrès Pharmaceutique qui s'est tenu à Bruxelles à la fin de l'année 1958, une exposition a été organisée, dans laquelle on pouvait admirer une fort belle pile à godets de Nuremberg, dont le fermoir était constitué par deux têtes de chevaux et qui avait cette particularité d'avoir son anse surmonté d'une buste casqué. Cette Pile appartenait à la collection Decausemaecker. Elle a été reproduite sur les planches de la Revue de Pharmacie de 1958. Nous aimerions qu'un collègue nous fasse entrer en relations avec M. Decausemaecker, dont nous ne connaissons pas l'adresse.

J. FORIEN DE ROCHESNARD.

84° Congrès NATIONAL DES SOCIÉTÉS SAVANTES.

Il se tiendra à Dijon en 1959. (adresse pour inscription : Mlle Chale, 55 Rue St. Dominique à Paris). Signalons entre autres les sujets numismatiques à étudier par ce Congrès : Section Archéologie, sujet N° 40 : monnaies féodales, documents relatifs aux monnaies, dépôts monétaires. Sujet N° 41 : les poids et mesures antérieurs à 1789. Sujet N° 44 : description des sceaux de Bourgogne. Personnellement nous prendrons part à ce Congrès en traitant des « Poids Bourguignons ».

J. FORIEN DE ROCHESNARD.

Des monnaies locales ont été faites à St. Germain-en-Laye après la guerre de 1914—1918. Les coins de ces monnaies sont conservés au Musée de la ville avec des essais en or et en argent qui avaient été frappés par ordre de la Municipalité.

J. FORIEN DE ROCHESNARD.

FRANC LOURD.

Il sera établi en France au cours de l'année 1959, un franc lourd valant 1000 francs actuels. Des billets, aux mêmes types que ceux existant actuellement seront mis progressivement en circulation, portant les nouvelles valeurs. Par exemple le Billet « Bonaparte » actuel de 10.000 Frs sera émis avec la mention : 100 Francs.

J. FORIEN DE ROCHESNARD.

**POUR LES COLLECTIONNEURS
DES PIÈCES BELGES.**

Sur la liste des manquants de beaucoup de collectionneurs se trouvent souvent mentionnées les pièces de

- 5 centimes de 1892 française
- 5 centimes id flamande
- 1 centime de 1892

Ces monnaies n'ont jamais été frappées et si elles sont quelquefois renseignées c'est à la suite d'une erreur d'impression du catalogue CIANI.

En effet, dans ce catalogue les pièces numérotées de 690 à 696 se rapportent à 1894 et non pas 1892.

Inutile donc de continuer à chercher.

L. BOGAERT.

**FRAPPES DE LA MONNAIE DE
BRUXELLES EN 1958.**

<i>Frappes nationales :</i>	<i>Légende française: Légende flamande:</i>	
50 F « Expo 58 » « Baudouin »	476.000	382.000
5 F « Ceres »	9.088.000	2.672.000
1 F « Ceres »	31.750.000	17.365.000
50 c « Mineur »	9.750.000	19.480.000
20 c « Mineur »	8.700.000	

Frappe pour la Banque Centrale du Congo Belge et du Ruanda-Urundi :

1 F aluminium ; Al 95 Mg 4,5 et Mn 0,5 % :	20.000.000 pièces.
5 F aluminium ; idem :	24.400.000 pièces.

G. J. VAN DEN BRIELE.

Vóór 1943 heeft Madagaskar nooit munten van eigen conceptie bezeten en praktisch alle zilvergeld was er gangbaar terwijl hoofdzakelijk Portugese, Engelse en Franse munten de omloop beheersten. Van overheidswegen waren er evenwel munten voorzien en hun gewicht was door de wet vastgesteld. De munten echter beperkten zich tot stukgesneden vreemde, vooral Franse, munten van het écu-type. De munte was niet nieuw, want ook in Mexiko en de Midden- en Zuid Amerikaanse republieken werd ze veelvuldig toegepast. Als rekeneenheid nam men in Madagaskar het gewicht van één rijstkorrel, « Vary-vènty » genaamd, aan waarvan er 720 in één vijf frankstuk gingen. De verdere onderverdeling van het systeem was als volgt : 10 Vary-vènty was 1 Eranambàtra en 9 Eranambàtra waren aan 1 Sikàjy gelijk terwijl 8 Sikàjy de waarde hadden van 1 dollar of 5 frankstuk. Verdere benamingen waren dan nog : Loso voor half-dollar, Kirobo voor kwart-dollar, Sikàjy voor achtste-dollar en Roa-voamèna voor een twaalfde follar. Om deze theoretische munten een praktisch nut toe te kennen namen vooral handelaars en wisselagenten hun toevlucht tot het stuksnijden van in omloop zijnde 5 frankstukken. Dit gebeurde vooral op Madagaskar zelf maar ook op de eilanden Nossi-Bé en Mayotte in de periode van 1850 tot 1900. Het groot aantal onderverdelingen van de munt liet dan ook een ongeëen hoog aantal verschillende muntstukjes ontstaan.

Uit deze periode heb ik volgende munten kunnen weervinden :

1. Een stukje van een te Bayonne geslagen 5 frankstuk van Louis XVIII en met een gewicht van 4,085 gram ;
2. Een stukje van een 5 frankstuk van Louis-Philippe met een gewicht van 2,860 gram ;
3. Eveneens van Louis-Philippe maar 2,730 gram wegend ;
4. Nog van Louis-Philippe, gedateerd 1840 en met een gewicht van 1,690 gram ;
5. Een stuk van een 5 frankstuk van de tweede Republiek met een gewicht van 1,390 gram ;
6. Een stukje van een onbepaald Frans 5 frankstuk en 0,800 gram wegend.

Ongetwijfeld zijn er nog meerdere munten van dien aard, die meestal ontstonden onder de regeringsperiode van koning Ràdama II (1862-63), bij de verzamelaars bekend, en ik zou dan ook dank weten aan allen die mij dienaangaande inlichtingen zouden kunnen verschaffen.

Ter illustratie van deze verhandeling wil ik hier een artikel citeren van de hand van M. G. A. de Man « OVER DOORGESNEDEN MUNTEN NAAR AANLEIDING VAN EENIGE OP HET STRAND BIJ DOMBURG GEVONDENE EXEMPLAREN » en waarin wij lezen : « Wij zagen dat doorsnijden van geld ook toen in sommige landen het eenige hulpmiddel was om in eene oogenblikkelijke behoefte aan pasmunt te voorzien. Het zal echter menigeen bevreemden, dat die eigenaardige gewoonte tot bijna in onze tijd heeft voortgeduurd en mogelijk thans nog bestaat. J. A. Blanchet vertelt namelijk in zijn « MONNAIES COUPEES », dat op het eiland Madagaskar, brokstukken van de Piastre (een vijf frankstuk) toen (1897) als gangbaar geld in de omloop waren en gewillig aangenomen.

Die fragmenten bestonden uit 1/2, 1/4, 1/8, 1/16, 1/48, 1/72, 1/96 en 1/144 van het geldstuk en hadden de respectievelijke waarde van 2.50 fr, 1.25 fr, 0.625 fr, 0.400 fr, 0.100 fr, 0.075 fr, 0.050 fr en 0.025 fr. »

Niettegenstaande het voorgaande wijst op de gebrekkigheid van het muntsysteem op Madagaskar in de 19^e eeuw, zou het toch niet rechtvaardig zijn geen gewag te maken van de prachtige proefmunt die door koningin Ranavalo Manjaka III in 1895 liet slaan aan de Parijse Munt in 25 exemplaren. Het ontwerp was van Huth en zou dienen voor een 5 frankstuk. De verzameling Farioek bevatte twee exemplaren, een in goud en een in platina, respectievelijk vermeld in de kataloog van de firma Sotheby onder de nrs 1264 en 1506.

Tot slot volgt hier nog een lijstje met de heersers van Madagaskar: Radama I 1810—1828; Koningin Ranavalo I 1829—1861; Koning Radama II 1862—1863; Koningin Rasoheri Manjaka 1864—1868; Koningin Ranavalo II 1869—1883; Koningin Ranavalo Manjaka III 1884—1897.

M. NUIJTENS-IZEGEM

P.S.: Wie van onze leden of lezers kan mij ter inzage bezorgen: « MONNAIES COUPEES » door J. A. Blanchet?

STUK GESNEDEN MUNTEN GEBRUIKT ALS GEWICHTEN

TE ADEN EN IN HET BINNENLAND.

Een mijner relaties merkte bij een reis in het Midden-Oosten op, dat een goudsmid bij het wegen van goud of goudstof, gebruik maakte van munten of muntfrakties in plaats van officieel gemerkte gewichten. Dit aanwenden van munten voor een ander dan hun oorspronkelijk doel leek hem zo belangrijk dat hij besloot er een verder onderzoek aan te wijden en bezocht derhalve zo veel hij kon de goud- en zilversmeden van Aden en de kolonie. De resultaten van zijn onderzoek zijn het vermelden overwaard in ons numismatisch tijdschrift.

De handel in edele metalen in Aden ligt in handen van vier bevolkingsgroepen: Hindous, Arabieren, Joden en Chinezen. Praktisch alle zilver- en goudsmewerk te Aden is door Joden en Arabieren vervaardigd. Zwaar zilveren en ruw afgewerkte produkten komen uit de Arabische werkhuizen, terwijl de Joden als de fijnste vaklui bekend zijn.

Praktisch al deze handelaren en juweliers gebruiken, naast officiële gewichten, munten of muntfrakties naast andere, niet gemerkte stukken metaal en zelfs zaden waarvan de herkomst en het gewicht natuurlijk omzeggens onmogelijk vast te stellen zijn.

De stuk gesneden munten als gewicht gebruikt zijn allen afkomstig van het Brits-Indisch kwart rupeestuk, Dit verwondert ons natuurlijk niet als we weten dat Aden door een Brits resident werd bestuurd met centraal bestuur in Bombay. De muntomloop was eveneens Brits-Indisch. Slechts in 1937 werd Aden een Britse kroonkolonie.

De eenheid van het Brits-Indische gewichtssysteem is de Tola met een gewicht van 180 grains. De zwaardere handelsgewichten zoals de Chitak Seer en Maund zijn natuurlijk bij de juweliers niet in gebruik. Daar is het enkel de Tola en zijn onderverdelingen die gebruikt wordt, naast de gewone Engelse gewichten die reeds van de eerste jaren der British East India Company in gebruik zijn.

Een Brits-Indische Rupee weegt juist 180 grains en is dus gelijk aan één Tola. Het spreekt vanzelf dat het stuk nieuw moet zijn of geen sleet mag vertonen.

Door mijn relatie werd opgemerkt dat officieel gemerkte gewichten onder een kwart Tola niet voorkwamen zomin als gewichten boven een Tola. De kleinere gewichten waren dus van eigen fabrikaat.

Hier volgt nu een tabel van de munten die stukgesneden werden aangetroffen met hun tegenwaarde in Engelse Grains:

Muntnaam:	Juweliersnaam:	Gewicht:	Grains:
1 Rupee	16 Anna	1 Tola	180
1/2 " "	8 " "	1/2 " "	90
1/4 " "	4 " "	1/4 " "	45
1/2 van 1/4 Rupee	2 " "	1/8 " "	22.5
1/4 " "	1 " "	1/16 " "	11.25
1/8 " "	1/2 " "	1/32 " "	5.625
1/16 " "	1/4 " "	1/64 " "	2.8125

De veelvouden van de Tola zijn meestal de huidige in gebruik zijnde gewaarmerkte gewichten in koper. Alle Tola's en gewichten die van muntstukken gemaakt zijn, zijn meestal afkomstig van de Rupees geslagen door George VI in het begin van zijn regering. Deze Rupees werden in oktober 1951 vervangen door de Britse Oost-Afrikaanse shilling maar voor de gewichten werd de Rupee verder gebruikt.

Er werd ook nog opgemerkt dat het vierde deel van een kwart Rupee méér weegt dan het standaardgewicht, terwijl de overige stukgesneden gewichten meestal een onderwaarde aan gewicht hebben. Daaruit blijkt dat dit stuksnijden niet steeds met de nodige nauwkeurigheid gepaard ging, maar toch steeds zo, dat het de handelaar of juwelier geen nadeel opleverde . . .!

M. NUIJTENS-IZEGEM

DISPUUT OM LIZ!

Het conservatieve Britse publiek, door zijn kranten in beroering gebracht, heeft de laatste jaren heel wat woorden en inkt doen vloeien over de beeldenaar van hun koningin Elisabeth II, die op de huidige munten voorkomt. De meningen zijn inderdaad sterk verdeeld over het werk van de toen 74-jarige beeldhouwster Mary Gillick.

Het is namelijk Engelse traditie, en wie met de Engelsen bekend is begrijpt dat daarmee het ganse Commonwealth valt of staat, dat de beeldenaar van vorst of vorstin afgebeeld op de munten, dient afgebeeld praktisch zonder hals of hoogstens een klein gedeelte daarvan. Het is nu niet precies de eerste maal dat van deze traditie wordt afgeweken. Ook Queen Anne en later Victoria werden gehalsd afgebeeld, de tweede zelfs nog uitvoeriger, en dit waren zelfs niet de minst mooie munten.

Nu heeft ook Mary Gillick gebroken met de traditie, en de koningin afgebeeld met de ganse hals en nog een gedeelte van de schouders er bij. De Engelsen, voor wie dit uitzicht ongewoon is, hebben nu de indruk dat de hals veel te lang is en voortspinnend op deze kwestie zijn de critikasters natuurlijk gestruikeld over allerhande details die eveneens hun goedkeuring niet kunnen wegdragen.

Zo heeft men reeds gedebatteerd (zeer beschaafd trouwens, zoals het Engelsen past) over de koninklijke neus, over het té jeugdige uitzicht van de vorstin en heel wat bedenkingen gewijd aan het feit dat het moderne kapsel van Liz helemaal niet past bij de er omheen liggende lauwerkrans. Hier, meent Jan Publiek, zou heel zeker een diadeem zoals onze vroegere vorstinnen droegen, niet misstaan.

Nu is het inderdaad een feit dat de koningin zeer jong is afgebeeld en het feit dat noch hals noch haartooi met enig sieraad getooid zijn verwekt onmiskenbaar de indruk dat de hals te lang is uitgevoerd. Bij al deze beschouwingen schijnen de muggenzifters evenwel te vergeten dat hun charmante koningin nog niet oud is, en misschien wel een (om op een charmant vlak te blijven) slanke hals heeft . . .

COTISATIONS 1959 POUR LES RETARDATAIRES

Membres } belges	Membre Protecteur: au choix avec minimum de 125 francs
	Membre: 75 francs à virer au CCP 55.43.31 de René de Martelaere, 314, avenue Gitschotel à Borgerhout.
Membres } français	Membre Protecteur: au choix avec minimum de 1250 frs
	Membre: 750 francs à virer au CCP MARSEILLE 23.98.05 de P. Dugendre, 2, rue Alph. Karr à Nice.
Membres } algériens	Même cotisation mais à virer au CCP ALGER 2271 de M. Nouvel, 202, rue de Lyon à Alger.

L'ATELIER MONETAIRE DE MONS.

On croit que MONS occupe l'emplacement du camp que Quintus Cicero, le frère du célèbre orateur, défendit contre les attaques d'Ambiorix.

Il n'est pas sûr du tout qu'un camp romain (celui de Quintus Cicéron, précisent certains) ait été établi sur l'emplacement du château actuel de Mons.

La grande peinture de L. Paternostre, à l'Hôtel de Ville, qui représente l'attaque de ce camp par les Nerviens, est d'une témérité romantique.

L'histoire de Mons commence au 7e siècle. C'est en 640 que l'on trouve dans les diplômes la première mention de son nom: Castrilocus, attribution contestée aujourd'hui.

Vers 650, Ste Wandru fonda à Castrilocus un monastère qui devint, en 959, un chapitre de chanoinesses.

On a attribué à Mons, un triens portant CASTRO LVCIDV. Le nom du monétaire Betto, qui y figure, se retrouve sur des trientes hutois. CASTRO LVCIDV. Monétaire: Betto.

CASTRO LVCIDV. Buste diadémé à droite. Le diadème, presque vertical, est sommé de trois gobules; oreille inverse, soudée au diadème; manteau en cône tronqué orné de hachures horizontales.

R/ + BETTO MONIT. Croix grecque fichée, conjuguée sur la croquette de la légende. Musée de Metz.

Lelewel, III, 37. — R.N. 1836, p. 127, note. — Baron MARCHANT, Lettre XII. — CARTIER, R.N. 1837, p. 182.

Le Baron Marchant attribue cette monnaie à Mons et à Clovis I, se fondant sur le fait que Betto a signé une autre monnaie représentant le vase de Soissons. Cette opinion ne paraît pas convaincante à de BELFORT.

Conservé au Musée de Metz.

BELFORT, n° 1456.

Non cité dans l'ouvrage de PROU.

Signalé par BLANCHET & DIEUDONNF, t. I, p. 274.

Tiers de sou.

... ENEGAVGIIA. Monétaire: Charecaucius ou Onarecaucius.

/// ENEGAVGIIA... Buste, au diadème perlé, à gauche. Cercle extérieur.

R/ CHARECAVCIVS MONE entre deux cercles. Croix accostée des lettres numériques: II V

Collection Ponton d'Amécourt, n° 394.

De commissie, die belast werd met het onderzoeken van de verschillende onderwerpen, stond onder het voorzitterschap van de hertog van Edinburgh, de prins gemaal. Er waren een groot aantal onderwerpen te beoordelen, er uit 17 die de finale keuze uitmaakten, is het ten slotte dat van Mary Gillick dat bekroond bleef. Nu wordt er gezegd dat de hertog een speciale voorkeur had voor dat onderwerp, juist om het feit dat de koningin er zo jeugdig op voorkomt. Toevallig of niet, maar ook de vorstin vond het ontwerp van Miss Gillick het meest geslaagde...

Een stukje traditie is toch behouden gebleven en koningin Elisabeth kijkt dan ook de andere kant op dan haar vader George VI. Deze had echter die bepaalde gewoonte niet geëerbiedigd en keek, evenals zijn vader George V, naar links. Hier kunnen we dan ook beter spreken van een herstel ver traditie terwijl het keurig gestelde omschrift, natuurlijk in het Latijn, de munt een volledig klassiek uitzicht schenkt dat steeds een zekere bijval vindt in het conservatieve Albion.

Al deze betwistingen, nog aangevuld met deze dat de koningin te veel gelijkens zou vertonen met haar zuster prinses Margareth, hebben tot op heden niets aan de munten vermogen te wijzigen wat ons wel tot de eindbeschouwingen kan leiden, dat men voor de gunst van het publiek, dat nota-bene de grootste kleingeldgebruiker is, de ganse Munt niet kan veranderen. Of, en hier ook zit het venijn misschien in de staart, is financie niet belangrijker dan traditie?

M. NUIJTENS-IZEGEM.

DAS NOTGELD DER DEUTSCHEN INFLATION.

Onder deze titel geeft Dr A. KELLER thans een standaardwerk uit dat jaarlijk een stralende bekroning worden zal van de reuzenarbeid waar hij sedert 1952 zonder verpozen aan bezig is en waar wij in ons maandblad reeds herhaaldelijk over geschreven hebben.

Dit achttiende werk uit de rij katalogussen over papiergeld zal inderdaad veruit het omvangrijkste worden dat hij op het getouw nam. Wanneer er voor de katalogus « Deutsche Kleingeldscheine 1916—1922 » drie delen vereist waren, zal de zondvloed van de biljetten die tijdens de hyper-inflatie in Duitsland anno 1923 in omloop kwamen, wel zeven boekdelen vereisen om gekatalogeerd te worden.

Het eerste deel « A/B » verscheen in mei 1958. Het tweede deel « C/D/E-Eschweiler » werd onlangs aan de intekenaars toegezonden.

Spijtig genoeg is dit aantal intekenaars zo klein (amper 30) dat hier van de schrijver-uitgever een werkelijk offer gevraagd wordt om deze massale katalogus uit te geven. Hij voelt zich daartoe moreel verplicht omdat hij de grootste verzameling van dit noodgegeld bezit en zeker ook omdat deze katalogus niet ontbreken mag in de reeks die hij volledigen wil.

Om hem te helpen roepen wij de verzamelaars van deze biljetten op nog in te tekenen. Het eerste deel van 156 bladzijden kost 17 DM. Het tweede deel van 152 blz. komt op 16 DM. Bestellingen kunnen gedaan worden bij Dr. A. KELLER, Berlin-Wittenau, Triftstrasse 64.

Uit zijn reeks katalogussen, onmisbaar voor ieder verzamelaar van papiergeld, zijn twee werken voorlopig niet meer te krijgen en een nieuwe uitgave kan slechts voorgenomen worden bij dertig intekeningen. De andere werken zijn nog voorradig. Nadere inlichtingen hierover worden door ondergetekende gaarne verstrekt.

Dr. A. KELLER wordt langs deze weg nogmaals gefeliciteerd bij zijn reuzenwerk en ook hartelijk bedankt omdat hij de bibliotheek van ons Genootschap niet vergeet.

JORIS MERTENS.